

Трагови

Лист ученика Економске школе „Ђука Динић“ у Лесковцу – Број 4, септембар 2023.

Трагови

Лист ученика Економске школе „Ђука Динић“ у Лесковцу

У СУСРЕТ ЈУБИЛЕЈУ

Драги наши читаоци,

У сусрет јубилеју наше школе, припремили смо за вас нови број часописа *Трагови*.

Са вама делимо све оне моменте које смо успели да као редакција забележимо, а који су обележили наш школски живот. Можда је било и оних које нисмо, јер било је толико тога: прослава, такмичења, ваннаставних активности, пројеката, угледних активности, дружења, да нам је било тешко да ограничимо материјал на 32 стране, колики је обим нашег гласила. Све то урадили смо заједно и зато је посебна радост за нас када коначно можемо да у слици и речи као трајно сведочанство наших интелектуалних и креативних прегнућа излистамо све наше трагове. Трудил смо се да похвалимо и наше младе наде, али и да се подсетимо наших бивших ђака. За економисте и правнике ту су актуелне теме из области права и економије, али и опште теме, по избору наших младих новинара. Неке од економских тема сагледали смо интердисциплинарно, па смо тако у оквиру економије „уградили“ и ботанику, или језик. Правници вас у овом броју извештавају о најважнијим разликама између континенталног и англосаксонског правног система, а припремили смо за вас и краће текстове о здравим стиловима живота. Доносимо и ангажоване теме, као што су борба против загађења и подизање еколошке свести. Као и у увек, посебну пажњу смо посветили талентованим младим ствараоцима и истраживачима, те се надамо да ћете уживати у њиховим сликама, цртежима, есејима, поезији и истраживачким радовима. И наравно, оно најважније, сећамо се наших почетака и слави-мо трајање дуго 75 година, подсећањем на историју школе и њене бројне генерације наших браћа, сестара, бака, дека, комшија, колега — свих драгих људи који су били и остали део ње.

Ваша редакција

Фото: Видица Цакић, 1/5

ТРАГОВИ

Лист ученика Економске школе „Ђука Динић“ у Лесковцу

Број 4
Септембар 2023.

ИЗДАВАЧ:
Економска школа „Ђука Динић“

ЗА ИЗДАВАЧА:
Биљана Ђорђевић, директор

УРЕДНИК:
Данијела Радовановић, проф.
српског језика и књижевности

РЕДАКЦИЈА:
Милош Радовановић
Јана Митровић
Алекса Божић
Исидора Миљковић
Јулија Анђелковић
Лука Илић
Дарко Стојановић
Матеја Цакић
Леа Ђорђевић
Данијела Радовановић, проф.
Марина Савић, проф.

ЛЕКТУРА И КОРЕКТУРА:
Данијела Радовановић, проф.

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК:
Милош Радовановић

ГРАФИЧКА ПРИПРЕМА: POND Design

ШТАМПА: SNB d.o.o.

Тираж: 50

Илустрација на насловној страни:
<https://www.flickr.com/photos/my-public-domain-photos/35641147535>

Садржај

У СУСРЕТ ЈУБИЛЕЈУ

Школа која се воли

4

ИЗ ШКОЛСКОГ ЖИВОТА

Ученички парламент – интересна ученичка организација
Признање школи за Међународни дан црвеног крста
Међународни сајам виртуелних предузећа
Посета сајму „Дан каријере“ у Власотинцу
Наши ученици на сајму туризма
Учешће у пројектима: „Бугарска ти пружа руку ...“
Учешће у пројектима: „Светионик знања“
Наши лауреати и младе наде
Резултати овогодишњих такмичења
Угледни час и панел–дискусија о пројектном учењу
Угледни час „Дијалекти српског језика ...“
Угледни часови из економске групе предмета
Угледни час из предмета „Правни поступци“
Угледни час „Ђосићев роман Корени у светлу етнологије“

5
6
7
7
7
8
9
10
10
12
13
14
15
15

ИСТРАЖУЈЕМО ...

Позајмљенице у лексици финансија и банкарства
Фразеологизми са соматизмом језик

16
18

ТРАГОВИМА СТВАРАЛАЧКОГ ПЕРА

Благодат заборавља и окрутност памћења
Ехо љубави
Mon rencontre avec le Petit Prince
Благодат заборавља и окрутност памћења
Андрићеви мостови као знакови поред пута

19
20
21
22
23

Панта ђеџ

Економска школа некад и сад

24

ЕКОНОМСКЕ ТЕМЕ

Прича о лалама
Највеће инфлације у историји
Жаргон у лексици финансија и банкарства

25
26
27

ИЗ ПЕРА ПРАВНИКА

Занимљиве чињенице српског правног система
Разлике између континенталног и англосаксонског система

28
28

ЧУВАМО ЗДРАВЉЕ И ОКОЛИНУ

Natura in minimis maxima
Шта се дешава са климом на Земљи?
Living a healthy life

29
29
30

НАШИ БИВШИ УЧЕНИЦИ

Наши ученици – четири године касније

31

ШКОЛА КОЈА СЕ ВОЛИ

Економска школа „Бука Динић“ ове године обележава 75 година рада и постојања — традиција вредна дивљења, а школа вредна поштовања јер, упркос изазовима, она од свог оснивања траје као једна од најзначајнијих и најбољих средњих школа не само у граду Лесковцу већ и шире.

И не само да опстаје и траје, већ је школа у која је често породични избор више генерација. Школа у којој се сваке године сва места попуне у првом кругу, а затим се тражи и место више — такав је случај и ове године. Школа у којој се негује дух правих вредности, толеранције и добрих међуљудских односа, у којој се подстичу они који желе да имају велика постигнућа а помаже се онима којима је потребна подршка, и што је најважније — школа коју њени ученици носе у срцу и радо јој се врате кад заврше школовање, да у њој предају или да нам буду социјални партнери по другим основама. Школа чији су алумнисти неки од најуспешнијих привредника на овим просторима. Школа која се воли.

У овој школској години у нашој школи има око 600 ученика распоређених на 3 атрактивна профила са подручја

Билјана Ђорђевић,
директор

Економија, право и администрација. Са ученицима ради осамдесетак високообразованих наставника, међу којима двоје има титулу доктора наука, двоје су са звањем педагошког саветника, афирмисани и ван наше школе и града као аутори научних и стручних радова, сарадници државних институција које учествују у креирању образовних политика, а опет подједнако посвећени раду са ученицима који су изабрали за свој позив. Значајну улогу у спровођењу васпитно-образовног процеса у школи има и стручна служба, као и ненаставно особље.

Сви заједно чинимо један велики колектив спреман да одговори свим изазовима школске и животне праксе. А изазова увек има. Нових и старих.

Иза нас су пандемијске године, настава која се реализовала на даљину, па затим по комбинованом моделу, застрашујућа трагедија која се догодила пред крај прошле школске године у основној школи на Врачару и измењене околности у којима смо ту школску годину завршили а ову текућу отпочињемо. Велика је одговорност на свим чиниоцима школског живота да се пронађу путеви и начини који школу потврђују као сигурно место за стицање књишких, али пре свега животних знања.

И то је платформа на којој Економска школа заснива своју мисију и визију. Желимо да и на даље будемо школа у којој се стичу знања неопходна како за универзитетско образовање тако и за укључивање у свет предузетништва.

Посебна пажња у нашој школи посвећује се настави и учењу. Уводе се нове методе попут пројектног учења, редовно се организују огледни и угледни часови и на њима демонстрирају нове методе и технике рада које доприносе процесу учења.

У нашем петогодишњем развојном плану централно место заузела је интернационализација и јачање веза са социјалним партнерима. У том смислу први пут смо се нашли у Еразмус плус пројекту под називом „Бенефити усклађивања пословања са стандардима ЕУ“ у оквиру ког ће 15 ученика у пратњи професора обављати вонеделну стручну праксу у грчким

компанијама у Солуну. И то је само један од пројеката који се у школи реализују у сарадњи са референтним организацијама.

Уверени смо да је МП препознало значај и потребе наше школе па су нам у протеклој школској години донирали комплетну опрему за рачунарски кабинет — 16 комплета рачунара и 2 штампача, као и десет комплета лаптопова и пројектора за потребе наставе.

Веома нам је значајна подршка локалне самоуправе која уредно сервисира све обавезе према школама и омогућује нам несметано функционисање и измиривање финансијских обавеза.

Према пројекту Ученичког парламента Економске школе на конкурс КЗМ Града Лесковца обезбеђена су средства за постављање Еко учионице, која је постављена и у потпуности опремљена мобилијаром, чиме су наши и ученици других двеју школа које користе исту зграду добили пријатно место за рад или дружење и боравак на свежем ваздуху.

Кроз опремање Еко учионице и друге активности јачали смо сарадњу са родитељима, чија је подршка веома важна за функционисање школе.

Ученици Економске школе у претходном периоду учествовали су на бројним такмичењима на којима су остваривали запажене резултате и освајали прва места на такмичењима државног ранга. Имали су прилике да кроз „Пословни изазов“, такмичење у изради влога и друге ваннаставне и спортске активности развијају своје таленте и интересовања и ово су само неке од активности које су обележиле претходну школску годину.

Жеља нам је да и у годинама које долазе чувамо и развијамо нашу школу, да у споју традиционалног и модерног са вером у себе и у праве вредности останемо школа која је прави избор и друга кућа за наше ученике жељне знања и успеха. Жеља нам је да ученик и даље буде у фокусу, да се наставни процес креира и прилагођава што је могуће више у складу управо са потребама ученика-појединца, јер је то начин за постизање најбољих резултата. А ми желимо да будемо најбоља и пре свега Школа која се воли!

ИЗ ШКОЛСКОГ ЖИВОТА

Ученички парламент – интересна ученичка организација

Руководство ученичког парламента са педагогом школе

Успешан рад Ученичког парламента Економске школе „Бука Динић“ у Лесковцу, којим руководи педагог школе Сања Коцић Маркакис, имао је велики утицај на промовисање саме школе, као и ученика, чланова ове организације, која је препознала могућност да своје интересе одбрани и своје идеје преточи у успешно организоване активности, чији су успеси медијски пропраћени.

Највећи успех ове интересне ученичке организације преко које могу сви ученици остварити своја права и реализовати своје идеје, која ради искључиво у интересу ученика, постигнут је креативношћу, неуморним залагањем, бескрајном енергијом и мотивацијом како координатора за рад Ученичког парламента — педагога школе, тако и свих председника Парламента који су били на челу ове ученичке организације, али и свих ученика чланова Ученичког парламента. У периоду од две године, ова организација организовала је велики број акција и учествовала у преко 50 релевантних пројеката, предавања, манифестација у циљу информисања и активног укључивања

ученика у ваннаставне активности током средњошколског образовања. У школској 2021/2022 години највећи пројекат ове организације био је пројекат „Реагуј на неравноправност“ са циљем смањења неједнакости у образовању ARISE, а имплементирао га је Едукациони центар Лесковац. Усмерен је ка осетљивој групи социоекономски угрожених ученика у нашој школи. Под слоганом Парламента „Нисмо сви једнаки, али смо сви равноправни — будимо људи“, организована је видео презентација, свечана трибина којој је присуствовало 87 ученика и 14 професора, а трибину су медијски пропраћили сви важнији представници средстава јавног информисања на територији града Лесковца. Сама трибина са презентацијом имала је за циљ да покаже да социоекономска ситуација није пресудна у животу, те да су рад, марљивост и истрајност у залагању управо најважнији принципи којих се људи морају придржавати у циљу стварања бољег друштва.

Представници ове организације учествовали су у преко 45 пројеката и манифестација у интересу ученика. Ове акције медијски су изузет-

но пропраћене, будући да су биле инспирисане идеалом интегрисања великог броја ученика у ваннаставне активности. Издвајамо 5 најзначајнијих акција Парламента у овој школској години.

1. Дан Српског јединства, слободе и националне заставе:

На иницијативу Ученичког парламента у церемонију поводом дана школе уврштен је и део посвећен Дану српског јединства, слободе и националне заставе. Представници Парламента су учествовали у организацији и реализацији свечаности поводом дана школе и дана српског јединства, слободе и националне заставе.

2. Хуманитарна акција

На иницијативу представника одељења III-5 и уз сагласност координатора Ученичког парламента, педагога школе, покренута је хуманитарна акција Парламента у виду прикупљања новчаних средстава за особу којој је помоћ била потребна. Поред финансијског успеха, који се огледа у прикупљених 210.000 динара у рекордном року од само 4 дана, организовали

Ученички парламент – интересна ученичка организација

смо и медијску кампању која је допрла до 40.000 људи, по проценама ученика који су кампању организовали. Ово је била највећа хуманитарна акција коју је Парламент као ученичког тело организовао. Највећи успех ове акције огледа се у томе да је јединство ученика допринело томе да је за само 4 дана прикупљен део новца који је покрио трошкове пута до Швајцарске, где је операција обављена. Парламент је неформално одао захвалност свим ученицима који су се истакли у организацији и реализацији ове хуманитарне акције која је осветлила образ наше школе и показала ученичку солидарност.

3. Оснивање дебатног клуба

Захваљујући доброј сарадњи педагога школе са КЗМ града Лесковца а уз помоћ Омладинског клуба, као и представника Европске школе дебате, у Лесковцу званично оформљен дебатни клуб. На оснивачкој седници присуствовало је 45 ученика наше школе (ученици од 1. до 4. разреда). Поред делегата Економске школе, оснивачкој седници присуствовала је делегација Медицинске школе, која је бројала 7 ученика и Техничке школе (1 ученик). На оснивачкој седници за председника дебатног клуба једногласно је изабран председник Парламента Марко Перуновић, док је за његовог заменика изабран заменик председника Парламента Медицинске школе Марко Цветковић.

4. Хвала за сваку опроштenu нулу

Једна од наших активности, која је имала одјека у широј јавности је наш опроштај од професора који је отишао у пензију, а коју смо симболично назвали „Хвала за сваку опроштenu нулу“. Ова акција имала је за циљ да се покаже поштовање према професору математике Љубиши Лакићевићу, који је свој радни век завршио током ове школске године. Матуранти су самостално и самоиницијативно организовали и реализовали испраћај професора Љубише Лакићевића. Сам гест матураната одјекнуо је у локалним медијима и шире, будући да се од стране новинара који су контактирали са представницима Парламента процењује да је око 200.000 људи прочитало вест о овом испраћају, као и то да је Радио телевизија Србије направила репортажу о овом јединственом и дивном догађају.

5. Званична посета Народној скупштини Републике Србије

У сарадњи са координатором Канцеларије за младе града Лесковца двадесеторо ученика наше школе добило је прилику да се упозна са историјом, али уједно и ентеријером Народне скупштине Републике Србије, коју смо посетили 10.3.2023. г. Највећи утисак

на ученике свакако оставила је велика сала Народне скупштине. Наши ученици су на најбољи могући начин репрезентовали школу, показујући познавање историје, али и разумевање рада ове институције. Наравно, њиховом разумевању и интересовању у великој мери допринели су часови историје и права. Поред званичног обиласка, на захтев ученика, у обилазак је додата и посета Посланичком клубу, односно канцеларијама које народни посланици користе како би се припремили за седнице Народне скупштине. Ипак, на наше ученике највећи утисак оставила је библиотека Народне скупштине. Ученици су били очарани ентеријером, али и самом литературом која им је приказана, док су највеће интересовање показали управо за оригинални примерак Сретењског устава из 1835. године. Врлине наших ученика се управо огледају у томе што увек успеју да споје лепо и корисно, те су после обиласка Народне скупштине одлучили да се упознају са осталим културним, друштвеним и историјским знаменитостима града Београда, свако по својим интересовањима. Верујемо да ће се путовања попут оваквог понављати, будући да Ученички парламент и његово руководство имају изузетно добру сарадњу са Канцеларијом за младе града Лесковца, као и осталим институцијама локалне самоуправе, које раде у интересу младих.

6. Аплицирање за пројекат „Млади ослушкују“ Центра за образовне политике Београд

Координатор за рад Ученичког парламента педагог школе Сања Коцић Маркакис и ученик парламента Алекса Божић, представник 3. разреда, аплицирали су на конкурс за учешће у пројекту „Млади ослушкују“, чији је циљ оснаживање младих да делују у циљу заштите људских права и демократије, укључујући и залагање за социјалну инклузију кроз образовање. Наша школа је једна од 16 школа у Србији која је ушла у овај пројекат. Пројекат ће се реализовати у школској 2023/2024. године.

Надамо се да ће наш ученички парламент и у наредним годинама остваривати завидне успехе и наставити са добром праксом, јер боравак у школи никако не треба да буде усмерен само на формално образовање, већ и на ваннаставне активности, које ће развити наше таленте и уједно нас припремити за будућност.

 Марко Перуновић, председ. УП

 Сања Коцић Маркакис, педагог

Признање и захвалница школи на међународни дан Црвеног крста

Поводом Међународног дана Црвеног крста и успешно организоване акције ДДК у нашој школи, Црвени крст Лесковац доделио је Економској школи „Ђука Динић“ захвалницу и награду „Широко срце“.

Ова манифестација одржана је 14.06. у Свечаној сали Града Лесковца.

Међународни сајам виртуелних предузећа

У Пироту је од 26. до 28. априла, у организацији Економске школе, одржан Међународни сајам виртуелних предузећа економских, правно-биротехничких, трговинских и туристичко-угоститељских школа. На сајму су 24 школе, међу којима и

школа из Габрова у Бугарској, имале своје штандове.

Сајам је 27. априла посетила група наставника наше школе. Била је то прилика да се виде постигнућа у функционисању виртуелних предузећа, сагледају идеје и размене искуства.

Посета сајму „Дан каријере“ у Власотинцу

У организацији Техничке школе из Власотинца, одржана је манифестација у спортском рекреативном центру Власина у области образовања и запошљавања – Сајам Дан каријере.

Овај догађај је окупио послодавце, образовне институције и младе ентузијасте из Власотинца и околних места, стварајући плодно тло за изградњу мостова између образовања и пословног света. На штандовима су се налазили представници компанија, универзитета и других образовних институција.

Посетиоци су имали прилику да се упознају с различитим секторима индустрије, ИТ технологијама, занатским занимањима, медицином, дизајном и другим областима које су заинтересовале младе. Сајам „Дан каријере“ такође је био и простор за

умрежавање и повезивање различитих актера. Млади су имали прилику да разговарају са стручњацима из различитих области и стекну драгоцене контакте за будућу каријеру, добију информације и идеје свих врста, без

обзира на границе, било усмено или писмено, или преко штампе, уметности односно неког другог медија по избору детета. Наша делегација пронашла је своје место на овом сајму и вратила се пуна елана и ентузијазма.

Наши ученици на сајму туризма

Ученици и професори наше школе посетили су сајам туризма 24.02.2023. у оквиру про-

јекта „Школа иновативног бизниса“ и такмичења из области маркетинга „Израда влога“ у организацији Високе пословне школе из Лесковца.

Ученици и професори су имали прилику да се упознају са новостима у области туризма и економским ефектима на привреду наше земље.

УЧЕШЋЕ У ПРОЈЕКТИМА

„БУГАРСКА ТИ ПРУЖА РУКУ – УПОЗНАЈ ЈЕ”

„Бугарска ти пружа руку – упознај је” назив је пројекта који реализује Бугарско–српски центар (БСЦ) у партнерству са средњим школама у Бујановцу, Врању, Владичином Хану, Лесковцу и Нишу, а уз подршку Министарства спољних послова Републике Бугарске, у оквиру програма *Бугарска помоћ за развој*. У пројекту је учествовало 130 ученика из свих пет општина.

Пројекат је реализован у неколико фаза. У првој фази Бугарско–српски центар је у матичним школама организовао предавања и радионице на различите теме. Прва тема је везана за борбу против дискриминације и вршњачког насиља у школама. Ову тему је заједно са ученицима обрађивала професорка права Бојана Божиловић. Потом су се учесници пројекта упознали са географијом Бугарске, туризмом и туристичким потенцијалима Србије и Бугарске и могућностима прекограничне сарадње. О овој теми предавања је држао професор географије Нинслав Јорданов.

У наредној фази, ученици су похађали предавања посвећена писању и управљању пројектима. „Било ми је задовољство да се нађем у улози професора и да радим са младим људима. Иако је ова област за средњошколце углавном непозната, ученици су показали велико интересовање, посебно на радионицама када су имали прилику да сами представе своје идеје за решавање неког конкретнег проблема” – каже председник Бугарско–српског центра, Дарко Аначков.

Након одслушаних предавања, у наредној фази пројекта, сви ученици су радили тест из поменутих области. На основу тога комисија је изабрала по једног ученика из сваке школе који ће се такмичити у финалу. Одабрано је петоро ученика који ће се борити за прво место на финалном такмичењу.

Њихов наредни задатак је био да заједно са својим ментором (професором) сачине и представе предлог пројекта који ће предвидети сарадњу Бугарске и Србије на свим нивоима (образовање, култура, уметност, туризам, економија, спорт, екологија ...).

На финалном такмичењу, које је одржано у Генералном конзулату Бугарске у Нишу, Милош Радовановић, ученик Економске школе „Ђука Динић” у Лесковцу, освојио је прво место са пројектом *Рука под руку* (под менторством проф. Данијеле Радовановић). Овај пројекат био је најбољи у конкуренцији пет пројеката који су дошли до финала овог такмичења.

Одлуку је донела комисија у којој су осим Дарка Аначкова били Димитар Цанев, генерални конзул Републике Бугарске у Нишу и Илија Бонџолов, конзул у истом конзулату.

Димитар Цанев, генерални конзул Републике Бугарске у Нишу, поздравео је присутне финалисте, пожелео им успех у даљем школовању и уручио им вредне награде.

Милош Радовановић, III-1

Господин Димитар Цанев, генерални конзул Републике Бугарске (десно) и господин Дарко Аначков, председник Бугарско–српског центра

УЧЕШЋЕ У ПРОЈЕКТИМА

„СВЕТИОНИК ЗНАЊА”

Пројекат „Светионик знања” представља такмичење 48 средњошколаца из 12 локалних заједница, са циљем осмишљавања пројекта за унапређење заједнице у којима живе. Сваки тим чини четворо средњошколаца треће и четврте године (17,18 и 19 година). Уз стручно вођење експерта на дату тему, координатора из омладинске организације и алумни ментора, тимови раде на осмишљавању идеје која ће унапредити живот у њиховој средини. Овогодишња генерација представља седму генерацију пројекта, након успешно организованих шест „Светионика” (2017 – 2022. године). До сада, кроз пројекат је осмишљено 90 пројектних идеја, а кроз „Светионик” је обучено 360 средњошколаца који настављају да дају свој допринос унапређењу заједнице у којој живе.

Циљ пројекта је да средњошколци, уз нашу помоћ и стручно вођење, у току трајања пројекта осмисле и детаљно припреме свој пројекат, на једну од четири пројектне теме (заштита животне средине, информационе технологије, јавно здравље, активizam и друштвена одговорност) којим ће допринети заједници у којој живе. На овај начин младима се омогућава да пруже максимални допринос у решавању проблема својих локалних заједница, које они најбоље познају. У

току трајања пројекта желимо да им пружимо практична знања и искуства предавача како би постали активнији грађани заједница у којима живе.

Прва фаза – семинар

Средњошколци учествују на тродневном семинару, где имају прилику да се упознају са концептом пројекта, као и својим вршњацима и обавезама које им следују након првог догађаја. Сврха семинара је да их упознамо са основним појмовима писања пројеката, маркетинга, финансија и активизма уопште. Семинар се састоји од предавања, радионица, разговора са менторима, као и рада на мини-пројектима.

Друга фаза – рад на идејама

По повратку кући, учесници настављају са интензивним радом. Једном седмично одржавају се вебинари на којима се обрађују разне теме, које ће им помоћи у усавршавању идеје, као и у јавном наступу. Вебинаре држе стручњаци, и сама сврха вебинара је да хронолошки прати процес рада на пројекту. Сваки вебинар прати мини-задатак у виду анкете којом се проверава њихово знање из одређених области. Сваки тим има по три провере напретка рада на пројекту, при чему им ментори помажу да се сам пројекат што боље обликује.

Трећа фаза – завршни догађај

На завршном догађају најбољих 6 тимова представља осмишљене пројекте пред стручним жиријем, сачињеним од представника компанија у Србији са јаком традицијом друштвене одговорности. Стручни жири, као и публика, бирају победнице, а компанијама је отворена могућност да одлуче и подрже тим по свом избору, након завршетка такмичења, и помогну им у реализацији пројекта.

Четврта фаза – јавне презентације

Најбоља 3 тима ће имати прилику да, уз помоћ и финансирање организације, организују догађаје у својим градовима. Млади представљају своје идеје и траже подршку од локалне самоуправе, локалне привреде, цивилног друштва и младих у циљу реализације својих идеја.

„Нисам могао да замислим колико ће ми Светионик знања донети користи. Учесће у пројекту ми је омогућило да стекнем нове вештине, проширим своју мрежу контаката и пронађем ментора који ме је инспирисао да идем даље. Овај пројекат је право благо за лични и професионални развој.”

Алекса Божић, III-3

Наши лауреати и младе наде

Ове године титулу ђака генерације понео је Марко Перуновић, ученик одељења IV-4. Марко Перуновић издвојио се из своје генерације као носилац друштвених активности и иницијатор бројних акција, како хуманитарних, тако и оних забавног и екудатурног карактера. Као председник Ђачког парламента руководио је њиме подстицајући и остале ученике на деловања и активно учешће младих у друштвеном животу. Марко је освојио и неколико битних награда, чиме је показао озбиљан став према школи и знању. Неке од тих награда су: прво место на наградном конкурс за најбољи есеј у конкуренцији студената и средњошколаца, који је расписао Филозофски факултет у Нишу, затим прво место из историје на Регионалном такмичењу талентованих ученика, треће место за најбољи слоган. Марко је учесник бројних пројеката: пројекта БЕЛМУС, који организује Факултет политичких наука, где је добио и признање за изванредне дебатне способности, затим пројекта „Светлост свитаца“, пројекта „Болд“ – Балкански млади лидери – организованог од стране организације „Млади амбасадори Ниш“ и Амбасаде САД у Београду. Активно је сарађивао са Канцеларијом за младе као волонтер. Неколико година уназад Марко своју љубав према историји и посвећеност истраживачком раду показује и као полазник семинара историје у Истраживачкој станици Петница. Одржао је бројна предавања својим вршњацима о друштвено ангажованим темама као што су: равноправност, климатске промене, студије и образовање младих. Својим радом и залагањем допринео је промоцији школе, а неколико његових текстова нашло се и на сајту наше школе. Активан је члан Удружења за УН Републике Србије, те је у том својству учествовао у бројним активностима, као што је летња школа „Глобална дипломатија“, „Београдски интернационални модел“. Марко је својим трудом и залагањем на много различитих поља показао да је успешан млади човек и надамо се да ће наставити да ниже бројне успехе у ономе чиме се буде бавио. Честитамо Марку и желимо му много среће у будућности!

Марко Перуновић

РЕЗУЛТАТИ ОВОГОДИШЊИХ ТАКМИЧЕЊА

Српски језик и књижевност:

- *Књижевна олимпијада, општинско такмичење:* Емилија Љубисављевић, (I/1), II место
- *Књижевна олимпијада, окружно такмичење:* Емилија Љубисављевић, (I/1), I место
- *Такмичење из српског језика и језичке културе (општинско):* Милош Радовановић (III/1), II место
- *Такмичење из Српског језика и језичке културе (окружно):* Милош Радовановић (III/1), II место
- *Такмичење из Српског језика и језичке културе (републичко):* Милош Радовановић (III/1), III место
- *Регионално такмичење по научним областима и смотра истраживачких радова талената, ученика средњих школа (област: српски језик)* Милош Радовановић (III/1), II место
- *64. Републичко такмичење по научним дисциплинама и смотра истраживачких радова талената Србије (област: српски језик):* Милош Радовановић (III/1), I место
- *64. Републичко такмичење по научним дисциплинама и смотра истраживачких радова талената Србије (област: српски језик):* Милош Радовановић (III/1), III место у категорији истраживачких радова

Историја

- *Општинско такмичење из историје:* Милош Радовановић (III/1), I место; Николина Милић (I/4), III место; Јулија Анђелковић (II/4), III место; Лука Станковић (II/5), III место
- *Окружно такмичење из историје:* Милош Радовановић (III/1), III место

Физичко васпитање

Мали фудбал

- Општинско такмичење: ученици I место
- Општинско такмичење: ученице II место

Баскет

- Општинско такмичење: ученици II место

Кошарка

- Општинско такмичење: ученици III место

Стони тенис:

- Окружно такмичење: ученице II место
- Окружно такмичење – ученице појединачно: Нађа Величковић, II место
- Општински крос: Лазар Цветковић (I/4), III место; Лука Благојевић (II/3), III место

Пливање – окружно такмичење:

- Петар Ганић (I/4), I место
- Андреа Станковић (I/2), I место

Економска група предмета

- Регионално такмичење „Пословни изазов“ југоисточне Србије: Јована Ђорђевић, I место; Алекса Божић, II место.

Пројектно такмичење „Школа иновативног бизниса“ из области маркетинга, „Израда влога“ у организацији Високе пословне школе из Лесковца: чланови тима 2, ученици одељења IV/3: Јовановић Богдан, Стојковић Катарина, Живковић Нађа, Стаменковић Наташа и ученици одељења III/2: Емилија Стаменковић и Лара Живковић, освојили су 3. место.

Наши лауреати и младе наде

Милош Радовановић је и ове године остварио запажене резултате на бројним такмичењима. Присетимо се, накратко, успеха које је Милош Радовановић до сада постигао као ученик Економске школе „Бука Динић“ у Лесковцу:

Први разред:

1. место на Општинском такмичењу из историје
1. место на Окружном такмичењу из историје
1. место на Републичком такмичењу из историје
2. место на Регионалном такмичењу по научним областима и смотри истраживачких радова талената, ученика основних и средњих школа (област: српски језик)
3. место из области српског језика на 63. републичком такмичењу по научним дисциплинама и смотри истраживачких радова талената Србије

Други разред:

3. место на Општинском такмичењу из историје
2. место на Окружном такмичењу из историје
1. место на Општинском такмичењу из српског језика и језичке културе
2. место на Окружном такмичењу из српског језика и језичке културе
2. место на Регионалном такмичењу по научним областима и смотри истраживачких радова талената, ученика основних и средњих школа (област: српски језик)
2. место из области српског језика на 64. републичком такмичењу по научним дисциплинама и смотри истраживачких радова талената Србије
1. место из области српског језика у категорији истраживачких радова на 64. републичком такмичењу по научним дисциплинама и смотри истраживачких радова талената Србије
1. место на финалном такмичењу ученика средњих школа у писању пројеката у склопу пројекта „Бугарска ти пружа руку“

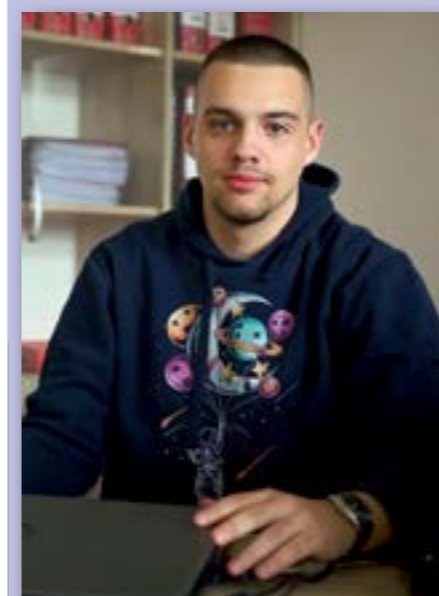
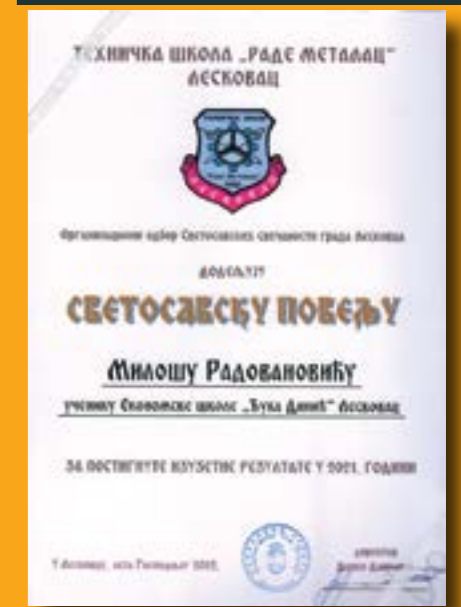
Трећи разред:

1. место на Општинском такмичењу из историје
3. место на Окружном такмичењу из историје
2. место на Општинском такмичењу из српског језика и језичке културе
2. место на Окружном такмичењу из српског језика и језичке културе
2. место на Регионалном такмичењу по научним областима и смотри истраживачких радова талената, ученика основних и средњих школа (област: српски језик)
2. место из области српског језика на 64. републичком такмичењу по научним дисциплинама и смотри истраживачких радова талената Србије
3. место из области српског језика у категорији истраживачких радова на 64. републичком такмичењу по научним дисциплинама и смотри истраживачких радова талената Србије
3. место на Републичком такмичењу из српског језика и језичке културе

Поред тога, Милош Радовановић учествовао је: на више тимских такмичења на којима је остварио запажене резултате; у изради већег броја пројеката; као и у бројним ваннаставним активностима на којима је достојно представио своју школу и свој град. Милош Радовановић добитник је Светосавске повеље града Лесковца за изузетне успехе у 2021. години. Честитамо Милошу и желимо му много среће у будућности!

Милош Радовановић

Алекса Божић

Алекса Божић воли да се ангажује у пројектима, да истражује нове области и тражи прилике за учење и раст. Труди се да допринесе заједници кроз свој ангажман и активно учествује у ваннаставним активностима у школи и ван ње. Посебно се интересује за предузетништво и менаџмент и у томе има највише успеха. Редован је учесник такмичења „Пословни изазов“ на коме је ове године, на регионалном нивоу, са својом екипом освојио друго место.

Емилија Љубисављевић од првог разреда занима се посебно за теме књижевности и бележи успехе на такмичењу *Књижевна олимпијада*. Подједнако је успешна и у другим областима али њена највећа љубав је књижевност. У томе има подршку наставника те је ове године Емилија, као најуспешнија на окружном, била један од учесника Републичког такмичења из књижевности – *Књижевна олимпијада* са запаженим резултатом.

Емилија Љубисављевић

са предметним наставником Сузаном Ђорђевић у Сремским Карловцима

УГЛЕДНЕ АКТИВНОСТИ

УГЛЕДНИ ЧАС И ПАНЕЛ–ДИСКУСИЈА О ПРОЈЕКТНОМ УЧЕЊУ

Економска школа „Бука Динић“ у сарадњи са ШУ Лесковац и ЦСУ организовала је 30.11. 2022.г. угледну активност и панел–дискусију на тему пројектног учења.

У првом делу догађаја професорке Каролина Прокоповић и Данијела Јовановић Алексић одржале су угледни час са ученицима другог разреда. Реч је о наставној јединици „Пријем радника у радни однос“, која је реализована кроз пројекат „Први успешан корак у каријери“. У припреми и реализацији ове наставне јединице имплементирано је пројектно учење као релативно нов и мултидисциплинарни наставни концепт, о чему је 31 наставник Економске школе прошао једномесечну обуку, на основу исказаних потреба за стручним усавршавањем.

После одржаног часа организована је панел–дискусија о пројектном учењу (концепт, искуства, могућности имплементације, предности и недостаци), у којој су учествовале професорке које су реализовале угледни час, представници ШУ и ЦСУ Лесковац, као и аутори обуке о пројектном учењу. Модератор дискусије била је Биљана Ђорђевић, саветник–спољни сарадник МПНТР и директор Економске школе. Догађају су присуствовали професори Економске школе, професори и стручни сарадници из других школа на територији Града Лесковца, као и саветници–спољни сарадници МПНТР. Догађај је медијски праћен и оцењен је као веома успешан, како у смислу саме реализације угледног часа, који је представљен веома стручно и иновативно, по оцени свих присутних, тако и у смислу актуелности теме која је представљена у самој панел–дискусији.

Ово је прва активност ове врсте, а планирамо да наставимо са сличним активностима у циљу бољег и јачег међупредметног повезивања, јачања међупредметних компетенција, иновирања наставе и умрежавања са другим образовним односно културним институцијама.

Редакција

УГЛЕДНЕ АКТИВНОСТИ

Угледни час „Дијалекти српског језика са посебним освртом на културно и језичко наслеђе призренско–тимочког дијалекта“

Дана 16.12. 2022.г. у 13 сати у просторијама Народне библиотеке „Радоје Домановић“ одржан је угледни час „Дијалекти српског језика са посебним освртом на културно и језичко наслеђе призренско–тимочког дијалекта“. Угледни час одржала је Данијела Радовановић, професор српског језика и књижевности уз асистенцију професора географије Миодрaга Стојановића. Час је наставно дизајниран тако да обједињује неколико различитих метода у приступу наставној теми, укључујући витагену, хеуристичку, проблемску и пројектну наставу, а реализован је у сарадњи са лесковачком Народном библиотеком.

На почетку ове угледне активности професорка Данијела Радовановић објаснила је да је час конципиран по угледу на платформу савремене наставе у којој је ученик у активној улози, при чему је процес учења заснован на личном искуству ученика и надовезује се на његова претходна искуства, учење процес у коме знање има динамичну структуру, а интеракција међу ученицима даје најбоље резултате у групном раду. У даљем току часу ученици су презентовали резултате својих истраживања до којих су дошли у току тимског рада и представљени су најважнији закључци дискусије. На крају је професор систематизовао све закључке рада и урађена је евалуација часа. Овај час оцењен је као садржајан, иновативан, занимљив, динамичан и уопште веома успешан у самој припреми и реализацији као вредан пример добре праксе, а ученици првог пет, са којима је угледна активност реализована, показали су да су веома мотивисани за рад, а посебно за теренско истраживање, што је био задатак двеју група. Часу су присуствовале колеге, директор, педагог школе и особље Народне библиотеке „Радоје Домановић“. Угледна активност је медијски праћена.

Редакција

УГЛЕДНЕ АКТИВНОСТИ

Реализовани угледни часови из економске групе предмета

Професорка Весна Младеновић одржала је 10. 11. 2022. године угледни час „Технике слепог куцања” из предмета Пословна кореспонденција. Часу су присуствовали и ученици II–1 са својим предметним професором Каролином Прокоповић. Угледни час одржан је са првом групом одељења I–3. Овај час протекао је веома успешно, по оценама свих присутних.

Подједнако занимљиви и успешни били су и угледни часови које су одржали професори економске групе предмета Сања Ристић и Зоран Димитријевић. Сања Ристић одржала је угледни час на тему “Послови набавке и продаје” а Зоран Димитријевић бавио се темом “Продаја неживотног осигурања”. Циљ ових часова је био оспособљавање ученика за обављање послова набавке и продаје робе и продаје полиса неживотног осигурања кроз пројектно учење као облика наставе који развија код ученика знања и вештине ангажујући их на комплексним задацима, који су осмишљени тако да би се могли решити изворни проблеми са којима се могу сусрести и у стварном свету.

Применом стечених теоријских и стручних знања из свих стручних предмета на овим часовима је успешно остварена интердисциплинарност. Ученици су управљали сопственим учењем, унапређивали га и на крају су могли да виде конкретне резултате својих постигнућа. Сви учесници у овом процесу су осетили радост учења и то је била највећа награда и сатисфакција за организаторе.

Редакција

УГЛЕДНЕ АКТИВНОСТИ

Угледни час из предмета „Правни поступци”

Колегиница Ивана Стојановић одржала је дана 7. 11. 2022. г. успешан угледни час из предмета Правни поступци, обједињујући у наставној јединици „Тужба за утврђивање очинства елементе права, биологије, психологије и социологије, у чему су јој помогли професори предмета са којима је успоставила међупредметну корелацију. Након уводне речи наставника, час је настављен методом демонстрације и симулације самог судског процеса, а потом је уследила дискусија о теми, која је отворила нека нова питања из других сфера живота. Ученици одељења IV–5, у којем је угледни час одржан, били

су веома заинтересовани за овакав приступ, колеге које предају поменуте предмете укључиле су се у рад, а сви присутни могли су се укључити у дискусију на овом инспиративном часу који је сјединио раз-

личите предмете и остварио везу са проблематиком свакодневног живота. Честитке колегици и њеним асистентима за успешну реализацију овог угледног часа!

Редакција

Ђосићев роман „Корени” у светлу етнологије на угледном часу српског језика и књижевности

Професорка српског језика и књижевности Биљана Златковић одржала је 24.4.2023. године са ученицима 4/5 угледни час на коме је обрађен роман „Корени”, једно од најзначајнијих дела српске савремене књижевности. Час је темељно припремљен и у саму реализацију предметни наставник и ученици уложили су доста труда, што је резултирало и стваралачким задовољством свих учесника и оних који су час пратили. Час је реализован уз асистенцију госпође Слађане Рајковић, етнолога и музејског саветника Народног музеја у Лесковцу. Она је ученицима који су претходно самостално истраживали одређене психолошке и менталитетске одлике Ђосићевих ликова, пренела знања до којих је дошла на терену, истражујући важност очувања породичне лозе, славске свеће и наследника у српској породици 19. али и 20. века. Ученици су показали велико интересовање за тематику која је обрађена у роману кроз вишеслојно приповедање Добрице Ђосића. Кроз групни рад обрадили су ликове Аћима, Ђорђа, Вукашина и Симке Катић, користећи поред књижевног дела и секундарну литературу и исечке из филма „Корени”. Свака група презентovala је своје закључке а остали ученици учествовали су у дискусији износећи сопствене ставове.

Снажан утисак и потребу за промишљањем код ученика је изазвала тврдња до које су етнологи дошли током својих истраживања на терену нашег округа да се питање наследника поставља као апсолутни императив и у генерацијама које су живеле много након Ђосићевих јунака. Пре-

ма сведочењима генерација рођених између два светска рата, та тежња није изгубила на интензитету.

Пред ученицима се нашла занимљива тема за истраживање – У којој мери је питање о обавезном продужетку породичног имена и наследства и данас заступљено у руралним срединама и како се оно третира у контексту савременог живота.

Овакви часови доприносе унапређењу наставне праксе управо зато што укључују елементе који излазе из строго формалних модела интерпретације књижевног дела, оценуја је коју су дали наставници који су час пратили као и педагог и директор школе.

Редакција

Фразеологизми са соматизмом језик

Језик је орган чула укуса, а основно значење ове лексеме је у РМС (1990) дефинисано на следећи начин:

језик м I. 1. покретљив, пловнат мишић у усној шупљини човека и виших животиња који служи као орган за укус, за жвакање и гутање хране, а код човека помаже при стварању и извођењу гласова и говора

Језик може у фразеологизмима бити дугачак, зао, брз, поган, где се језиком метонимијски представља говор, а онда указује и на нечије особине, на пример *имати дуг језик* ('много говорити'), *имати поган језик* или *бити погана језика* ('склоност ка оговарању и говорењу непријатних ствари'). Иако је језик орган чула укуса, нема фразеологизма у којима се на тај начин употребљава, већ се у фразама језик употребљава искључиво као говорни орган.

У табели су представљени фразеологизми са лексемом *језик*, њихово значење и фреквенција појављивања у корпусу srWaC. Као што се из табеле може видети, најфреквентнији у корпусу је фразеологизам *бити без длаке на језику*, затим следе фразеологизми: *држати језик за зубима*, *(по)вући некога за језик*.

Већина фразеологизма из ове групе припада разговорној фразеологији и углавном су са негативним конотацијама јер се њима најчешће указује на склоност да се преврши говори или склоност ка рђавом говору: *имати дуг језик*, *имати поган језик*, али има и оних где је та склоност представљена као врлина: *бити без длаке на језику*, *бити оштрог језика*.

У нашој колективној свести склоност да се говори превише и често углавном се не сматра пожељном особином. То потврђује и изрека *Ћутање је злато*. Ве-

лики број потврда фразеологизма *бити без длаке на језику* могао би да се тумачи тиме да се у нашој култури високо цени искреност, отвореност и храброст да се истраже своје мишљење. Тако Д. Мршевић-Радевић наводи да се управо у фразеологизмима „више него у јединицима других нивоа одражава колективни поглед на свет заједнице која се тим језиком служи” (Мршевић-Радевић, 1999, стр. 57), а у литератури се истиче и да фразеологизми могу бити један од „фундаменталних извора за реконструкцију језичке слике света (захваљујући својој стабилној структури)” (Јовановић, 2013, стр. 404).

Класификација фразеологизама са соматизмом језик према семантичким пољима:

- фразеологизми са значењем особине, стања: *бити погана језика*, *бити дугог језика*, *бити оштар на језику*, *бити везана језика*, *бити брз на језику*, *бити без длаке на језику*;
- фразеологизми са значењем начина и околности вршења радње: *држати језик за зубима*, *развезати језик*, *ломити језик*, *маца појела језик*;
- фразеологизми за означавање међуљудских односа: *(по)вући некога за језик*.

Милош Радовановић, III/1

Извод из истраживачког рада ученика Милоша Радовановића под насловом „Фразеологизми са именицама чије се значење везује за чулну перцепцију” (под менторством проф. Данијеле Радовановић), који је награђен трећом наградом из области српског језика у категорији истраживачких радова на 65. Државном такмичењу талентованих ученика средњих школа по научним дисциплинама, одржаном у Врању.

ЛИТЕРАТУРА

Вуксан, С. (2012). Фразеологизми пореклом из грчке митологије и историје. *Прилози проучавању језика* 43, 117-140.
 Вуловић, Н. (2015). *Српски фразеолозија и религија*. Београд: Институт за српски језик САНУ.
 Драгићевић, Р. (2010). *Лексикологија српског језика*. Београд: Завод за уџбенике.
 Јанић, А., & Стаменковић, Д. (2022). *Енглеско-српски контрастивна лексикологија*. Ниш: Филозофски факултет.
 Јовановић, И. (2013). Неке напомене о фразеологизмима у француском и српском језику. *Philologia Mediana* 5, 403-420.
 Јовановић, И. (2015). Француски фраземи с лексемом мачка и њихови српски еквиваленти. (Б. Димитријевић, Ур.) *Наука и савремени универзитет: Језик и књижевност у контакту и дисконтакту, књига 1*, стр. 315-325.
 Јовановић, И. (2018). Лексема коњ у француској и српској фразеологији. (И. Јовановић, Ур.) *Наука и савремени универзитет: Језик и књижевност у контакту и дисконтакту, књига 1*, стр. 55-68.
 Јовић, Е. (2020). Символички карактер соматских фразеологизама (на плану руског и српског језика). *Philologia Mediana* 12, 619-635.
 Ломпар, В., & Антић, А. (2015). *Граматика – уџбеник за трећи разред гимназија и средњих стручних школа*. Београд: Кlett.
 Мршевић-Радевић, Д. (1999). Место фразеологије у настави српског језика. *Књижевност и језик* 46(1/3), 57-64.
 Мршевић-Радевић, Д. (2008). *Фразеологија и национална култура*. Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије.
 Оканов, К. (2022). Глаголи аудитивне перцепције у војвођанском русинском језику у светлу словенске етимологије. *Русинистички студиј* 6, 148-162.
 Станојчић, Ж., & Поповић, Љ. (2011). *Граматика српског језика за гимназије и средње школе*. Београд: Завод за уџбенике.
 Штрбац, Г. (2018). *Фразеологија о човеку и човеку у фразеологији*. Нови Сад: Филозофски факултет.
 Штрбац, Г., & Штасни, Г. (2017). *Соматизми и концептуализација стварности у српском језику*. Нови Сад: Филозофски факултет.
 Šafer, M. (2017). Фразеологизми са лексемом đavo (vrag) / devil у srpskom i engleskom jeziku. *Zbornik za jezik i književnost Filozorskog fakulteta u Novom Sadu*, 6, стр. 159-191.

РЕЧНИЦИ И КОРПУСИ

ФРСЈ 2012: Оташевић, Ђ. (2012). *Фразеолошки речник српског језика*. Нови Сад: Прометеј.
 РМС 1990: Стевановић, Михаило, Светозар Марковић, Светозар Матић, Митар Пешићан, Крешмир Георгијевић, Коста Дошен, Филип Медић, Наталија Цицетић, Нада Ђорђевић, and Емилија Качаник, eds. 1990. *Речник српскохрватског књижевног језика*. Нови Сад, Загреб: Матина српска, Матина хрватска.
 srWaC 2014: Ljubešić, N. i dr. (2014). *Serbian Web Corpus v.1.2 – srWaC*. Slovenia: Jožef Stefan Institute (dostupno na adresi: [\).](https://www.clarin.si/noske/all.cgi/first_form?corpname=srwa:align=)

Фразеологизам	Значење	Број потврда (srWaC)	Фреквенција у корпусу srWaC
<i>имати дугачак језик</i>	много говорити	17	0,03
<i>имати поган језик / бити погана језика</i>	склоност ка оговарању и говорењу непријатних ствари	9 / —	0,02 / —
<i>бити брз на језику</i>	брзоплетост, испромишљеност	5	0,01
<i>бити везана језика</i>	одсуство речивости	—	—
<i>бити оштар на језику</i>	отворено говорити	3	0,01
<i>бити без длаке на језику</i>	отворено, смело говорити	318	0,57
<i>ломити језик</i>	тешко, с муком говорити, лоше се изражавати	38	0,07
<i>развезати језик</i>	распричати се	38	0,07
<i>држати језик за зубима</i>	суздржавати се од говорења, pazити на своје речи	93	0,17
<i>маца појела језик</i>	остати без речи	20	0,04
<i>узривати се за језик</i>	показати се због изговореног	17	0,03
<i>(по)вући некога за језик</i>	изазвати некога да каже оно што није желио	14 / 73	0,03 / 0,13

Траговима стваралачког пера

Благодат заборава и окрутност памћења (Траг у камену)

Сећања — срж живота. Сваки доживљај, свако искуство, нека случајно изговорена реч, све то оставља неизбрисив траг, можда посебан урез у срце. И оно чудно застрепи. Хладно је. И самоћа покуца на врата... Нека реч јави се као разлог истинске среће, нека пак опаке горке сете. Човек је саткан од успомена колико и од меса. Патник на рубу времена. На себи носи трагове. И оставља свој за собом. Како од себе побећи?

Успомене су просто неизбежне, зар не? Колико год покушавали да их потиснемо, да их заборавимо, оне су и даље ту. Скривене у нашој глави чекају прави третнутака да напросто изађу на видело. Али, ко утиче на то зашто и како уопште памтимо све што нам се догоди? Ту засигурно ми сами немамо заслуге. Како онда неке ствари, догађаје, људе не бришемо из сећања, већ остају упамћени? И никада не знамо када ћемо их призвати, и да ли ћемо то бити ми или ће лавину тих успомена покренути можда нека туђа реч, звук, покрет... Зар ипак то није *наша* глава, наш мали ум који све то складишти? Никада ми то неће бити јасно. Ако нам одређено искуство представља само неку врсту терета у глави, како једноставно не можемо да га избришемо? Живот једини има улогу у томе шта и како памтимо. Да није сећања, он би био немогућ; да није заборава, био би неподношљив. А и ми са њим, у њему. Недокучива је, несазнатљива благодат заборава и окрутност памћења! Сећање и јесте део света, просто нема живота без успомена. Али шта би се десило када не би било заборава? Не постоји човек на овоме свету који би поднео притисак и терет сећања без заборава. Нисмо довољно јаки за тако нешто. Чини се, додуше, да је много теже упамтити него заборавити. Неке успомене нас веселе, неке муче и терају на кошмаре или сузе, а неких се тренутака не можемо присетити ни уз највећи могући напор. Као да није на нама да одлучимо, као да то живот сам чини уместо нас.

Не можемо изабрати да се сећамо само лепих успомена, нити избећи ратове у својим главама... Сећам се детињства. Безбрижне игре са другарима. Трчали смо, рекло би се, по пустим улицама комшилук трагајући за скривеним пријатељима. Али како се још увек сећам тога тако видно, живо? Како се те успомене нису придружиле мору осталих које леже дубоко скривене и заборављене, као камен бачен на дно океана, чекајући да можда некада исплива на површину... Ни сећање ни заборав не леже у нашој власти, очигледно је, свидело се то нама или не.

Иако пролазан, живот траје кроз успомене, наше или туђе. Временом неке почињу да бледе. Полако губе своју искру, гасе се, нестају из наше главе. Губитком сећања наше ће срце почети да губи оно руменило које га је некад грлило. Просто, хтели ми то или не, једном ће нас већина сећања напустити. Али просто морамо знати да ма колико она горка била, ту су да нам покажу колико смо истрајни, како и поред свих олуја у своме уму ипак можемо направити довољно места за поновну срећу. Не треба бежати ни од чега, ни од себе, ни од других. Стопа утабава. Има трага, ако не у времену, макар у камену.

Матеја Цакић IV/2

Ана Николић II–5

Анђелија Мијовић II–2

Александра Анђелковић, II–4

ЕХО ЉУБАВИ

*Понекад зароним у дно своје душе,
у плаветно море, нестварне
дубине.*

*Бројим каменчиће радости и
туге...*

Да ли је то чежња?

Или слутња што ме брине?

*Корачам сама на палуби мора,
док слушам сонату вихора и
кише.*

*Поглед ми стаде на галеба белог,
као да лети ал не може више.*

Тишина... Тако ме смара!

Умара!

Језа... Тако ме једа! Изједа!

*Наставих даље дуж обале мора,
тражећи место где се не брине.*

*Ходам по песку као по трњу
уморна, збуњена, стидох до
висине.*

*Небом пловим читаву вечност,
пуки гости путеве ми кроје.*

*Корачам стазама љутње
и разума,*

помислих љубав то је!!!

Срећа! У мом срцу највећа!

Топлина! Тако ми прија! Убија!

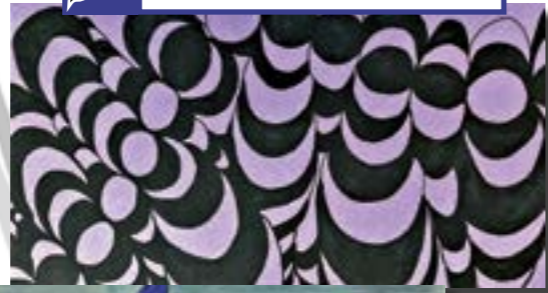
Леа Ђорђевић, II/5

Анастасија Радивојевић
II-5

Димитрије Костић, II-4

Милана Матовић, II-2

Mon rencontre avec le Petit Prince

Emotions pures, sincères, l'amour profond, tendresse, la générosité, ça existe sur la planète Terre, quelque chose comme ça? Très souvent j'ai envie que l'amour pur soit notre quotidienne, que le Monde entier soit plus innocent, les relations entre les gens plus sincères.

Le Petit Prince m'emmenait sur le chemin où il n'y a pas d'haïne, regards faux ou de jalousie. La générosité est l'essence de vivre, d'amour profond, d'amour infini. Parce que l'amour est quand nous donnons toute sa mesure en raison de la bonheur ou joie de quelqu'un d'autre. Pas emporter, pas enlèvement, seulement donner!

La Rose de Pepit Prince est une heureuse, elle a reçu l'amour duquel beaucoup de gens rêvent, l'amour qui est mesuré par la tendresse infinie.

Moi aussi, je voudrais rencontrer mon Petit Prince, l'émotion pure sourire et regard sincères. Tout ça a de valeur quand c'est de part et d'autre, les émotions égoïstes, retenues, sont la pression, blessent sans considération sur les conséquences.

Je suis partie vers mon Petit Prince avec mon âme pure, mon grand sourire et le coeur ouvert pour tout l'amour que je voudrais recevoir mais aussi donner.

J'aimerais sentir que je suis importante pour quelqu'un et qu'il, lui, aussi sait qu'il est important pour moi. Pour rêver les mêmes rêves, pour regarder le même ciel, que les Univers ne nous séparent pas, mais que l'émotion nous connecte, l'émotion par laquelle nous sommes pantelants.

Mon Petit Prince, avec l'âme pure est quelque part, il m'attend, je dois partir le rencontrer, sa Rose le trouvera.

Tijana Ilić, IV/4

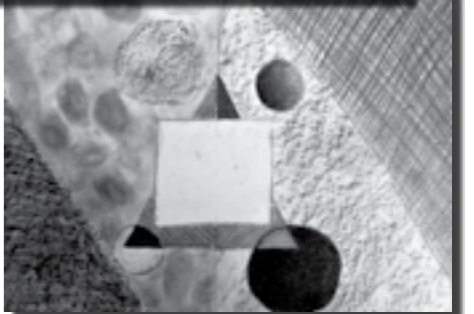
Милица Петковић, II-5

Теодора Цветановић, II-5

Андрина Димитријевић
II-1

Драгана Стојановић, II-4

Благодат заборав и окрутност памћења (Траг у камену)

У нашој глави и у нашем бићу одвија се вечита битка између заборав и памћења. Нажалост, никада ми сами немамо ту преовладавајућу реч, не одлучујемо ми шта ћемо као сећање угасити, а шта понети са собом, можда као терет... По којој законитости се то одвија никада не можемо докучити. А шта нам је онда чинити?

Колико заборав може бити лош, толико са собом носи и покоју лепу страну. Исто је и са сећањем. Лепе успомене увек измаме осмех на лице и створе спокој у души, али неких ружних се не можемо отарасити, отрести, као да су ту да би сведочиле да нисмо лишени бола. И нисмо, тако је. Ту су и да би нас гурале напред и да бисмо постали свесни своје јачине. Снага је ипак оно у нама, оно што је важно, а Бог нам даје само онолико колико можемо да поднесемо. Ваљало би веровати у то. И себе увек подсећати.

Колико сам заправо јака? У сивим тренуцима туга и опомена ми милују чело, патњом затварам круг бола, „као прегорело је све/а све живи“... и у мени и око мене. Успомене ме прате. Могла бих рећи да сам већ превазишла тешке препреке, претрпела губитак после ког се свако тешко враћа нормалном току живота. Иако ретко говорим о томе, у нади да ће ипак заборав превагнати, то сећање је постало моја слабост која ми је некако ипак највише дала снаге. Не, није смрт мотив о којем бих писала, већ управо живот. Памтићу каква изузетна жена ме је родила, јака као стена. Као њен потомак, било би немогуће да не поседујем макар део те снаге. Дакле, да, ја јесам неко ко је јак, ко ће издржати. Она је мој „стручак наде“. Мој траг у камену.

У тренуцима осаме и бола у мом срцу се роји мноштво осећања, од сете, преко безбрижности, па раздражљивости и немира, све до неке умилне радости што живим и што могу да се сећам! Све се то слаже попут мозаика.

Пролазност је нешто што иде руку под руку са нама, али ми морамо ићи у корак са њом, не застајкивати, баш зато што је немогуће зауставити је, а није изводљиво ни сустићи је уколико је испустимо из руку. Шансе нису увек на нашој страни, али ако своје време више преусмеримо на вољене, има изгледа да створимо неизбрисива сећања, чак и оне наизглед небитне успомене постаће важне.

Благодат заборав и окрутност памћења заиста нису у нашој власти. Уосталом, чини се да ништа није. Живот би можда требало да јесте, али да ли је заиста? Ако већ не можемо сами одлучивати шта ћемо сачувати и шта обрисати из сећања, да ли заиста можемо одлучивати о оном свесном делу живота, о оном што се одвија док смо будни, активни? Јесу ли конци живота истински у нашим рукама, да ли их држимо или то неко други чини за нас? Једно је сигурно: до последњег даха ћемо стварати неке успомене, а онда ће цео наш живот постати нечије сећање. И то ће нас спасити заборавом. Можемо отићи спокојно, без туге...једног дана...са сазнањем да ћемо постојати у фрагментима нечијих успомена. И то је утешно, то је довољно. Зар човек треба више да очекује?

Мила Булатовић, IV-2

Андрићеви мостови као знакови поред пута (130 година од рођења Иве Андрића)

Један од најчувенијих српских писаца 20. века, на неки начин кроз свој рад гласноговорник и борац за људска права, слободу, једнакост, уважавање различитости и правду за живота је написао 21 дело, од којих је велики број постао утврђење наше савремене књижевности, Иво Андрић (1892-1975), човек велике визије, сматрао је да свако право уметничко дело јесте управо човекова победа над пролазношћу и трошношћу живота. По његовом поимању времена и простора и људских судбина у њему, живот је чудо, које се непрестано троши и осипа, док уметничка дела имају трајну вредност и не знају за умирање.

Овај великан често се враћао у прошлост и углавном је описивао некадашњи живот у Босни током османске власти. Један од водећих мотива његовог стваралаштва јесу мостови, који га из много разлога одушевљавају: „Од свега што човек у животном нагону подиже и гради, ништа није у мојим очима боље и вредније од мостова. Они су важнији од кућа, светији, општији од храмова. Свачији и према свакоме једнаки, корисни, подигнути увек смислено, на месту на коме се укршта највећи број људских потреба, истрајнији од других грађевина и не служе ничему што је тајно и зло.“ (есеј Мостови).

Мост је и главни „јунак“ незаобилазног романа „На Дрини ћуприја“. Његова судбина је променљива, као и људска. Преко потребан становништву, али грађен уз напоре, сумњу, одрицања, чуван, али и уништаван непогодама, а на крају дела и људским фактором. Видљиви мостови могу бити од камена или дрвета, метала и јесу начин да стигнемо тамо куда нас пут води, али јесу ли то и једини мостови у животу човека? Зар и ми сами не градим одређене мостове, везе са људима, правимо путеве, пратимо знакове поред њих? И њих је тешко изградити. И они се могу пољубати, па и срушити. Неке мостове заувек спалимо за собом.

Бројне су Андрићеве поруке, свако дело језгровито и слојевито, зато и не чуди да је у једном тренутку овећан Нобеловом наградом за књижевност (1961) и засад остао једини уметник са нашег простора са овим изузетним признањем. И дан-данас интригира, утиче на ток размишљања и писаца и читалаца, својим радом и животом инспирише настанак нових дела, савремених наслова, као што је на пример књига Владимира Пиштала „Сунце овог дана“ (Писмо Андрићу) (2017), те доказује још једном да дела не умиру са писцем, већ живе вечно у онима који их дубоко прихвате и схвате. Сви ми, било писци или не, морамо сачувати Андрићеве поруке у својим срцима... Како ћемо се иначе наћи и снаћи у животу?

Да, права, истинска уметничка дела немају свој крај, она се не троше, већ заувек живе. Зашто онда да не покушамо да створимо уметничко дело од свог живота, те живимо вечно, чак и кад се он угаси?

Матеја Цакић, IV-2

Анђела Илић, II-2

Братислав Стојковић, II-1

Богдан Горчић, II-2

Миљана Нешковић, II-1

Теодора Спасић, II-2

Панта реї

ЕКОНОМСКА ШКОЛА НЕКАД И САД

Економска школа „Бука Динић” једна је од ретких школа чисто економске струке (међу десетак у Србији), што је својеврсна гаранција квалитета стручног образовања, посебно када се узме у обзир чињеница да се база стручног знања изграђивана седамдесет пет година кроз генерације које се смењују, употпуњава, шири и сваке године нуди све комплекснија, модернија и богатија знања кадровима који се школују. Успешне генерације ученика усмеравају стручни и надахнути професори пуни ентузијазма и љубави према младима, а континуирани рад ученика и наставника донели су школи бројне награде, похвале, пехаре и признања, више првих, других и трећих места на националним такмичењима из стручних и општеобразовних предмета.

Основана 17. августа 1948. године одлуком Председништва Владе НРС Економска школа „Бука Динић”, како данас носи име, најпре се звала Државна трговачка академија. Свечано је отворена 15. септембра, а са радом је почела 16. септембра исте године. Већ наредне године назив је промењен, те постаје Економски техникум, а убрзо затим, уредбом Владе НРС и Економска школа.

У називу школе је име народне хероине. Обично се помисли да се иза имена Бука крије мушка особа. Несвакидашњи надимак за жену, несвакидашње и само име Ђурђелина, али и она сама, као и ђена судбина. Ђурђелина Бука Динић (1914-1943) потекла је из Доњег Коњуваца, даље ју је животни пут водио преко Лесковца и Ниша до Ваљева и Београда, а на крају је стрељана у Јајинцима. Вредна, упорна, са јасним циљем, борац за правду и слободу – све је то била. Да је ова изузетна жена могла и претпоставити да ће њено име носити једна од најважнијих образовних институција у граду, сигурно би била веома поносна и надасве срећна, јер је и сама била оличење оданости, посвећености, пожртвованости и издржљивости. Све ове вредности уткане су у ове зидове, клупе, дугогодишњи рад и традицију наше школе, генерације које су је чиниле и које је данас чине носиоци су управо таквог духа.

Букин пример показује како неизвесна и променљива судбина појединца може бити, али и судбина саме установе, што потврђују бројне промене у називу, но ништа мање ни измене позиције, односно локације школе. На почетку рада школа је била смештена у згради данашње ОШ „Светозар Марковић”, одакле се убрзо премеш-

та у мањи, приземни објекат преко пута. Како тај простор није био довољно подесан за нормално одвијање образовно-васпитног рада, школске 1951/1952. године Економска школа прелази у зграду Гимназије, где се и данас налази. Од 1. септембра 1972. године школа је у саставу Образовно-економског центра као посебна ООУР са Трговинско-гоститељском школом „Војислав Николајевић”, али као гломазне школе, које нису оправдале своје постојање, центри се убрзо укидају и до одвајања школа долази 7. јануара 1988. године.

Током ових дугих и значајних 75 година постојања за подручје рада Економија, право и администрација Економска школа је припремала кадрове за образовне профиле: економски, правни, финансијски техничар, службеник у осигурању и банкарству, правно-пословни техничар, пословни и финансијски администратор, а ранијих

година и извршиоце основних економских послова и пословне секретаре. Данас наша школа броји 20 одељења са више од 600 ђака који се школују на неком од три профила: економски техничар, финансијско-рачуноводствени техничар и правно-пословни техничар.

Ове године Економска школа „Бука Динић” 15. септембра прославља свој јубиларни 75. рођендан. Поносни смо на године за нама, и окренути будућности, новим нараштајима и времену пуном изазова. Многи наши некадашњи ученици данас су успешни људи, неки чак на челу привредних организација и установа, док неки своје успешне каријере изграђују као предавачи на универзитетима. Дубоко верујемо и сигурни смо да ће се тако и наставити.

Приредиле: **Марина Савић и Данијела Радовановић**

ЕКОНОМСКЕ ТЕМЕ

Прича о лалама

ИЛУСТРАЦИЈА (<https://www.pxfuel.com/en/free-photo-xzhd>)

У 17. веку, лале су се користиле као валута у Холандији. Постојало је време када је вредност цвета лале била већа од вредности злата исте тежине и људи су се пењали једни преко других, покушавајући да се докопају цвета лале. Тридесетих година 17. века лале су биле толико тражене да се ова посебна ера у западној Европи назива „Манијом лала”, иако лала цвета од 3 до 5 дана.

Дакле, лале су скоро свима најчешћа асоцијација када се говори о Холандији. Међутим, лале су у Европу и Холандију

стигле из Отоманског царства. Колико су им биле значајне сведочи и то да је скоро читав период под владавином Султана Ахмеда III (1703-1730) познат као „Доба лала”. Сматране су оличењем раскоши, отмености и богатства, а посебна пажња се поклањала њиховом узгајању. Свака препродаја и куповина ван Цариграда била је строго кажњавана. Док је радио као ботаничар при аустријском двору, његов пријатељ и такође фламански научник Ожје Гилен де Бизбек, поклатио му је луковице лала. Бизбек је служио Отоманском царству као амбасадор Хабзбуршке монархије и том приликом је упознао Сулејмана Величанственог, од којег је добио лале на поклон и проследио их даље.

ИЛУСТРАЦИЈА (извор: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b2/Tulips_of_Amsterdam.jpg)

Каролус Клузиус је по повратку у Холандију постао професор на Универзитету у Лајдену и преузео место управника најстарије ботаничке баште у Холандији. Посадио је луковице и био врло посвећен њиховом узгајању, али није желео да и други уживају у њиховој лепоти, те их је помало себично чувао и није их продавао. То је довело до крађе из његовог врта од стране знатнијих, а потом и до комерцијалне продаје, са којом је завладала тулипоманија, односно општа појава за овим цветом.

ИЛУСТРАЦИЈА (извор: <https://www.flickr.com/photos/daxis/3516406484/in/photostream/>)

Како су продаване по изузетно високим ценама, лале су сматране статусним симболом и луксузом који су себи могли да приуште само најбогатији. Међутим, оно што је требало да буде хоби и визуелно задовољство, претворило се у багнословно скупу опсесију јер су цене почеле неконтролисано да расту, те је ово многе преко ноћи довело до богатства, али и до банкрота. У једном периоду су коришћене као новац, а постојале су врсте лала које су коштале колико и кућа у Амстердаму!

Приредио: **Лука Илић, III/3**

Највеће инфлације у историји

ИЛУСТРАЦИЈА (извор: <https://pixnio.com/hr/objekti/novcanica/najveci-bille-500000000000-novca-inflacije-jugoslavija>)

Свет се, по свему судећи, нашао у вртлогу инфлације, услед последица пандемије корона вируса, недостатка сировина, повећања цена и потпуне неизвесности у вези са будућношћу.

Инфлација је по дефиницији пораст општег нивоа цена и може је изазвати цели низ фактора. Ми највише памтимо ону која је погодила тадашњу СР Југославију. Инфлација која је трајала од средине 1992. до почетка 1994. била је тада друга највећа инфлација на свету после оне у Мађарској из 1946. Дневна стопа инфлације тада је била 65 одсто, док су се цене удвостручавале на свака 34 сата. Југословенска инфлација је трећа највећа инфлација у историји. *Bussines insider* раније је сачинио листу пет највећих инфлација на свету, па да се подсетимо.

1. Мађарска (август 1945 – јул 1946)

Дневна стопа инфлације: 207 %
Удвостручавање цена: на сваких 15 сати
Мађарска је после Другог светског рата била економски уништена земља. Око 40 одсто капитала уништено је током сукоба, а ствар је погоршала и мегаломанијска производња током рата за потребе Хитлерове Немачке. Немачка своје дугове никад није вратила, а Мађарска је остала да се сама сналази, пренела је „Нова економија“.

Осим тога, када је потписан мир са савезницима 1945. године, Совјети су овој земљи наложили да плати огромну одштету, која је у време хиперинфлације износила између 25 и 50 одсто мађарског буџета. Монетарну политику земље у то време је контролисала посебна савезничка контролна комисија, којом су управљали Совјети и која је Мађарској наложила да штампа новац како би платила одштету. Иако су банкарски Централне банке Мађарске упозоравали да то није добра идеја, од одлуке

се није одустало и настала је највећа хиперинфлација у историји светске економије.

2. Зимбабве (март 2007 – новембар 2008)

Дневна стопа инфлације: 98 %
Удвостручавање цена: на сваких 25 сати
Стрмоглави пад економије Зимбабвеа десио се након земљовласничких реформи Роберта Мутабеа 2000. и 2001. године, када је одузео имовину белцима и дао је већинском црном становништву. Ово је довело до пада производње од 50 одсто током наредних девет година.

Дошло је и до дефицита у буџету због умешаности у рат у Конгу и лоших социјалистичких реформи. Истовремено, становништво се масовно селило због сиромаштва, чиме се смањила база за порезе, док је јавна потрошња само расла. Влада је због тога прибегла монетизацији фискалног дефицита, што је довело до катастрофалне инфлације.

3. СР Југославија и Република Српска (април 1992 – јануар 1994)

Дневна стопа инфлације: 65 %
Удвостручавање цена: на свака 34 сата
Распад Совјетског савеза довео је до рапидног смањења међународног значаја Југославије, која је до тада била значајан геополитички играч који је повезивао Исток и Запад. То је довело до распада земље и стварања нових држава по етничким границама. Трговина међу деловима тадашње земље пропала је, а за њом је следио и пад производње.

Југославији су наметнуте и међународне санкције, које су додатно уништиле економију. Нова држава, која је задржала старо име, задржала је и глобални државни апарат, што је допринело државном дефициту. У покушају да монетизује дефицит, Народна банка је изгубила контролу над штампањем новца и створила хиперинфлацију.

4. Вајмарска Немачка (август 1922 – децембар 1923)

Дневна стопа инфлације: 21 %
Удвостручавање цена: на свака 3 дана и 17 сати
Хиперинфлација је Вајмарску Немачку погодила након пораза у Првом светском рату. Немачка је након рата морала да плати огромну одштету земљама победницима. „Квака” је била у томе што те репарације Немачка није могла да плати у својој валути, већ је била приморана да продаје марке у замену за локалне валуте земаља победница. Када су одштете стигле на наплату у лето 1921. године, дошло је до хиперинфлације, а марка је девалвирала.

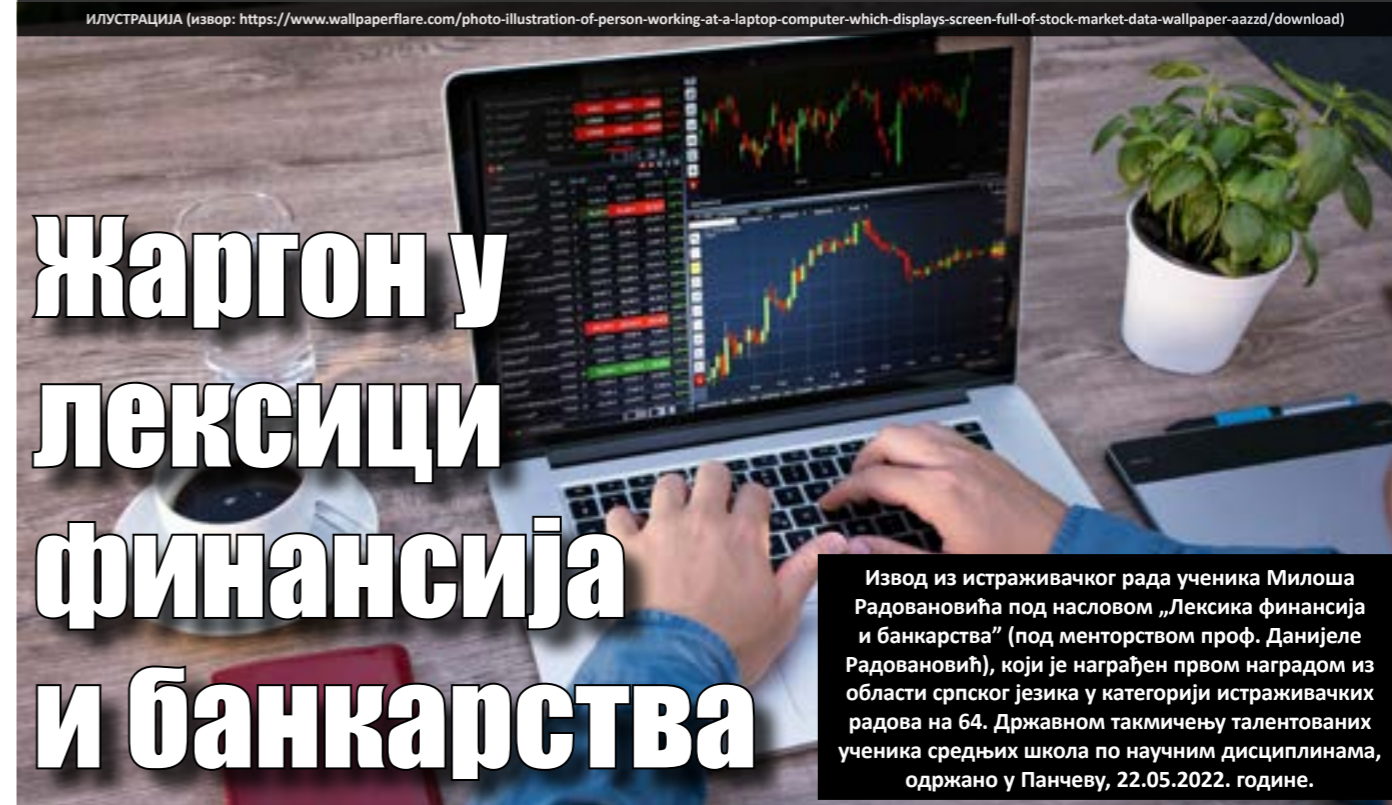
5. Грчка (мај 1941 – децембар 1945)

Дневна стопа инфлације: 18 %
Удвостручавање цена: на свака 4 дана и 6 сати
Буџет Грчке доживео је драматичан преокрет 1939. године, са суфицита од 271 милиона драхми на дефицит од 790 милиона у 1940. години. Све се додатно погоршало када су силе Осовине нападе ову земљу крајем 1940. године. Додатни притисак на економију представљала је одлука маринетске власти коју су контролисали окупатори да Грчка на својој територији издржава 400.000 војника сила Осовине. Док су се приходи од пореза смањивали, Грчка је прибегла монетизацији.

Приредио: Дарко Стојановић, III/3

Милош РАДОВАНОВИЋ, III/1

Извод из истраживачког рада ученика Милоша Радовановића под насловом „Лексика финансија и банкарства” (под менторством проф. Данијеле Радовановић), који је награђен првом наградом из области српског језика у категорији истраживачких радова на 64. Државном такмичењу талентованих ученика средњих школа по научним дисциплинама, одржано у Панчеву, 22.05.2022. године.

Жаргон у лексици финансија и банкарства

Језик банкарства и финансија богат је речима које се сматрају стручним односно пословним жаргоном.

У убденицима се на пример помињу у изворном облику, дакле као сирови англицизми, жаргонски изговори акронима америчких државних агенција које се баве осигурањем хипотекарних кредита:

- Federal National Mortgage Association (FNMA) – у жаргону: *Fannie Mae*
- Government National Mortgage Association (GNMA) – у жаргону: *Ginnie Mae*
- Federal Home Loans Mortgage Corporation (FHLMC) – у жаргону: *Freddie Mac*

Жаргонизам који нам је привукао пажњу, а који се користи на финансијским тржиштима је „димљена харинга” или „црвена харинга” (*red herring*). Димљена харинга има специфичну црвену боју због које се тзв. емисиони проспекти (који обично имају црвене корице) називају „димљеним харингама”. Емисиони проспект је публикација у којој компанија која планира емисију хартија од вредности мора да се представи инвеститорима и да им

достави релевантне податке о свом половању не би ли их убедила да свој новац инвестирају у куповину њених хартија од вредности. Компаније често прибегавају „улепшавању” података у овој публикацији, па се израз „димљена харинга” овде користи у пренесеном значењу, у смислу одвлачења пажње инвеститора од битних података (димљене харинге су се, због интензивног мириса, раније користиле да одврате пажњу псима трагачима).

Уочи избијања финансијске кризе на хипотекарном тржишту САД појавио се и жаргонизам којим је обележена једна врста хипотекарних кредита која је до тада била незабележена у пракси банкарског сектора — „нинџа

кредити” (*NINJA loan*). Хипотекарни кредити су одобравани особама које немају стални приход, па чак ни посао ни имовину (*No Income, No Job and no Assets*), па је од овог енглеског израза скован жаргонизам *NINJA loan* (нинџа кредит).

Вероватно најживописнији професионални жаргон развијен је на тржиштима обвезница (у вези са емисијама страних обвезница). Стране обвезнице су обвезнице којима се тргује у некој држави у локалној валути, али су њихови издавачи страни ентитети. У зависности од државе на чијем се тржишту тргује страним обвезницама, користе се, између осталих, следећи жаргонски називи страних обвезница:

Жаргонски назив стране обвезнице	Земља у којој се тргује
Кимчи обвезница	Јужна Кореја
Баклава обвезница	Турска
Киви обвезница	Нови Зеланд
Булдог обвезница	Велика Британија
Панда обвезница	Кина
Кенгур обвезница	Аустралија
Јенки обвезница	САД
Самурај обвезница	Јапан
Матадор обвезница	Шпанија
Рембрант обвезница	Холандија

Милош РАДОВАНОВИЋ, III/1

Занимљиве чињенице српског правног система

Исидора Миљковић I/5

Разлике између европског континенталног и англосаксонског система права

ИЛУСТРАЦИЈА (извор: <https://www.flickr.com/photos/91261194@N06/51887555469/in/photostream/>)

Српски правни систем, дубоко укоренен у историју и културу наших простора, обилује низом интригантних чињеница које га чине јединственим и привлачним за истраживање. У следећем тексту издвојили смо 10 занимљивијих чињеница српског правног система.

1. Историја српског правног система сеже уназад до средњег века, али је највише обликована под утицајем Римског царства и Византије.
 2. У Србији постоје различити нивои правног система, укључујући општи правни систем, верски правни систем и права мањина.
 3. Српски правни систем се темељи на грађанском праву, што значи да су правила утемељена на писаним законима.
 4. Врховни суд Србије има кључну улогу у тумачењу закона и обезбеђивању доследности у правној примени.
 5. Увођење институције омбудсмана за људска права има значајну улогу у заштити грађанских слобода и права.
 6. Србија је чланица Европске конвенције о људским правима, што омогућава грађанима приступ Европском суду за људска права у Стразбуру.
 7. Србија активно спроводи реформе свог правног система како би га ускладила са стандардима Европске уније.
 8. Медијација постаје све популарнија метода за решавање правних спорова у Србији, пружајући алтернативу судским процесима.
 9. Српски правни систем такође регулише питања као што су интелектуална својина и заштита животне средине.
 10. У Србији постоји богата традиција правне науке и образовања, са престижним правним факултетима и научним институцијама.
- Ове чињенице о српском правном систему илуструју његову комплексност, разноврсност и посвећеност остваривању правде и заштити грађанских права за све грађане Србије.

Многи од нас маштају о томе да постану познати адвокати и судије, а међу нама сигурно има и оних који имају жељу да се баве правом и ван граница наше земље, или ван Европе. За оне који би да се окушају у међународном праву, битно је да познају како је устројен европски систем права, али и да сазнају у чему је разлика између европског и америчког права. Гледали смо много серија о америчким адвокатима и то је било довољно да схватимо да између нашег и њиховог права има неких битних разлика, али то није довољно да бисмо могли да одговоримо на питање које су то тачно разлике. Зато смо са вас припремили један краћи текст који ће вас увести у ову тему, као подстрек за ваше даље истраживање.

Европски континентални систем права и англосаксонски систем права представљају два главна правна оквира која обликују правни пејзаж широм света. Иако оба система теже ка постизању правде и регулисању друштва, постоје значајне разлике између њих у погледу основних принципа, извора права, судског поступка и многих других аспеката.

Једна од главних разлика између ова два система је начин на који се закон формира и примењује. У англосаксонском систему, закони се често заснивају на преседанима донетим у претходним судским случајевима, што се назива заједничким правом (common law). То значи да судије доносе одлуке које служе као упутства за будуће случајеве. Насупрот томе, у европском континенталном систему, закони се често заснивају на писаном законодавству и кодификовани су у формалним законима и прописима. Овај приступ познат је као грађанско право (civil law).

Друга значајна разлика је у самом судском поступку. У англосаксонском систему судски поступак је често неформалан, а стране у поступку имају активнију улогу у прикупљању доказа и представљању аргумената. С друге стране, у европском континенталном систему судски поступак је често формалан, а судија има већу улогу у истраживању чињеница и доношењу одлуке.

Извор права је такође битна разлика. У англосаксонском систему, судије доносе одлуке на основу преседана и интерпретације закона, док у европском континенталном систему закони и прописи обликују правила која се примењују у судским поступцима.

Такође, постоји разлика у терминологији и номенклатури која се користи у ова два система. На пример, у англосаксонском систему, користи се термин „адвокат“ за правне заступнике, док се у европском континенталном систему често користи термин „адвокат“ или „адвокат одбране“.

У закључку, и европски континентални систем права и англосаксонски систем права имају своје предности и недостатке, а разлике између њих одражавају различите правне традиције и културе. Разумевање ових разлика може бити кључно за правне професионалце и стране који се баве правом у различитим правним системима широм света.

Чувамо здравље и околину

NATURA IN MINIMIS MAXIMA

Док га често повезујемо са проблемима људског здравља, загађење неправедно пролази испод радара када је реч о његовом утицају на животиње и природу. Латинска изрека „Natura in minimis maxima“ — природа је у најмањим стварима највеличанственија, указује на важност очувања природе у њеним најситнијим детаљима.

Загађење не застаје пред природним стаништима. Шуме, планине и реке постају непрепознатљиве под утицајем хемијског отпада и неконтролисаних урбаних експанзија. Дивљи свет мора да се повуче, да се пресели или нестане. Многе животиње губе станишта која су имале вековима.

Ваздушно загађење доноси деструктивне промене у природи. Гасови стаклене баште загревају планету, изазивајући олује, поплаве и суше. Миграције птица и кретање животиња постају непредвидиви, а природни циклуси измењени.

Очување природе захтева хитне кораке.

Смањење емисија гасова стаклене баште, побољшана управа отпадом и рециклажом, и промовисање одрживих пракси су кључни.

„Natura in minimis maxima“ нас подсећа да је природа препуна необичних чуда, често у најмањим детаљима. Свака бубамара, свака пчела, свака стена и свака кап воде играју своју улогу у екосистему Земље. Загађење није само проблем за екологе; то је наша заједничка борба за очување планете. Кроз промене у начину живота и подршку за очување природе, можемо заједно створити бољу будућност за све облике живота на Земљи. Због тога наша школа даје све од себе како би испунила све еколошке критеријуме и учествовала у очувању планете.

Ученици Економске школе „Ђука Динић“ су на сликовит начин приказали како загађење утиче на животињски свет, на слици испод текста.

Јана Митровић, III/1

Скулптура рађена као део пројекта за „Европски дневник“. Тема: Животиње на леђима носе терет загађења. Тим ученика: Ана Миленковић, Лана Милошевић, Ивана Миленковић. Ментор: Каролина Прокоповић

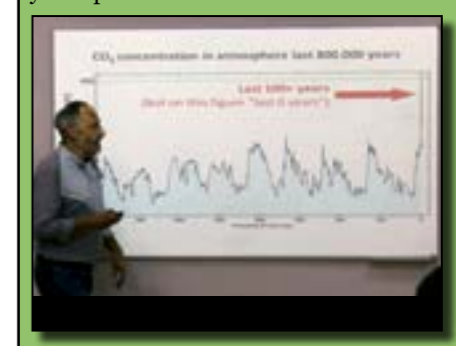
Ана Миленковић, III/1

Шта се то дешава са климом на Земљи?

Уочи овогодишње климатске конференције која се одржава у Египту (COP 27), ученици трећег разреда наше школе су у друштву својих предметних наставника Бојане Цветановић, Мирослава Станковића и Миодрага Стојановића, у четвртак 3. новембра 2022. године, у Центру за стручно усавршавање и образовању, присуствовали предавању „Кратки водич кроз климатске промене“.

Предавање је водио проф. др Владимир Ђурђевић са Института за метеорологију Физичког факултета Универзитета у Београду и на почетку предавања укратко упознао ученике са самом професијом метеоролога и изазовима које ова професија носи са собом.

Предавање „Кратки водич кроз климатске промене“ је део Годишњег програма Научног клуба Лесковац и организовано је са циљем да се развија свест о значају очувања животне средине, као и да се учесници информишу о последицама које носе убрзане климатске промене. Ова тема је била веома инспиративна за наше ученике трећег разреда, који су после предавања освестили проблем на који се већ годинама упозорава.

LIVING A HEALTHY LIFE

In today's world, there's a growing awareness of the importance of healthy living, and teenagers are no exception. In fact, many teenagers are taking an active role in their health and well-being, engaging in activities that promote physical, emotional, and mental health. One of the ways that teenagers are promoting healthy living is by participating in sports and other physical activities. Whether it's playing for a school sports team, going for a run, or practicing yoga, physical activity is a great way to stay healthy and reduce stress. Many teenagers are also taking an interest in healthy eating, choosing nutritious foods that provide energy and support to overall health.

In addition to physical health, many teenagers are also focused on their mental and emotional well-being. This can involve practices like meditation or therapy, as well as hobbies or creative pursuits that provide a sense of purpose and fulfillment. Some teenagers are also taking an interest in environmental health, learning about sustainable living practices and ways to reduce their impact on the planet. Overall, teenagers who are engaged in healthy living are setting themselves up for a lifetime of well-being. By prioritizing physical, emotional, and mental health, they're building the foundation for a happy, healthy life. And by sharing their knowledge and enthusiasm with others, they're helping to create a healthier, happier world for everyone.

While many teenagers are engaged in healthy living, there are also those who don't prioritize their health and well-being. There's a trend going on in modern society where teenage boys are ruining their body by trying to do things that grown men do. While this may be confusing to some, it's a lifestyle for many. This can be due to a variety of factors, including a lack of education or resources, peer pressure, or simply not seeing the value in healthy living. For some teenagers, a lack of education or resources can make it difficult to engage in healthy living. They may not have access to nutritious foods or safe places to exercise, or they may not have the knowledge or skills to make healthy choices. In these cases, it's important to provide education and resources that can help teenagers make informed decisions about their health. Because of that, my classmate Gavriilo, who has been involved in sports and healthy life for many years and me, Julija, who has been living this kind of life for over a year, are going to share our knowledge and our habits in order to help those who are interested in trying to be the best version of themselves.

Gavriilo: As someone who has been living this way for many years, physically and mentally I have never felt better. I've been a football player for almost my whole life and since I've been training every morning, I get up at 6 am so I can go for a run which is followed by plyometrics (jump training). Around 11 o'clock I manage to finish all that and then I have free time for school, friends and other activities. In the afternoon, I practice with the first team in my club and in the evening I go to the gym. I never eat sweets and count my calories for each meal. For some of my friends I'm exaggerating but truly, every day and every training can be fun in its own way. Yes, sometimes it can be hard but if I don't overcome difficulties, I won't see any results that I'm trying to get. So, my advice is to try something for a day or two because there is nothing to lose. You will see how much one activity can have a big impact on your life.

Julija: Since I was little, I have been involved in different sports, but as a child I never took it seriously. However, I knew that at some point I would have to change that. At one point the reality hit me, I knew I had to change for the better, to a better version of myself. I started taking care of my diet and going to the gym. On my own, I tried to learn new things about this kind of life, which of course I am still learning about. I started preparing food myself and discovered so many varieties of healthy food that it is simply unimaginable. The food that

I usually prepare is oatmeal with chia seeds, chicken with some potatoes, salads, smoothies with a lot of strawberries ... etc. I don't like sweets that much and I have no problem avoiding them, but when I feel the need for them, I don't hesitate to take some. Some people are strict in avoiding sweets, but I don't think it should be like that. When your body tells you what it needs I think you should listen to it no matter what.

Unfortunately, peer pressure plays a big role in whether or not teenagers engage in healthy living. If their friends are engaging in unhealthy habits like smoking or binge drinking, they may feel pressure to do the same in order to fit in. It's important to create a culture of healthy living and to provide positive role models and peer support for teenagers who want to make healthy choices. Finally, some teenagers simply don't see the value in healthy living. They may not understand how their choices now can impact their future health and well-being, or they may not care about the long-term consequences. In my personal opinion, everyone can choose how they want to lead their life, but they wouldn't be wrong if they decided to choose this healthier version of it, where they would be disciplined, healthier and overall feel much better.

Julija Andelković, II-4

ILUSTRACIJA: <https://i0.hippopx.com/photos/323/483/585/fruit-a-bowl-entertainment-catering-ca5f6b3edab8fc040174be2dad9cf141.jpg>

Наши ученици – четири године касније

Милан Миленковић, Александар Радовановић, Алекса Китановић и Марија Стојиљковић, некада ученици Економске школе „Бука Динић“ Лесковац, а данас су успешни студенти, заљубљеници у науку и млади људи који имају храбрости да своје снове претварају у стварност, док неустрашиво корачају ка циљу. Оно што је заједничко овим младим људима јесу упорност, истрајност, посвећеност и одрицање, али и високе оцене, које су резултат великог труда и дисциплине, затим, непрестана глад за знањем и велика љубав усмерена према ономе што раде.

Милан Миленковић

Милан Миленковић (2000) студент четврте године Филозофског факултета у Београду на Основним академским студијама историје са тренутним просеком 9,8 пре четири године био је један од добитника Октобарске награде града Лесковца. До сада је објавио неколико радова. Додаје да је прошле године у децембру био и један од представника града Лесковца на радионици БОЛД са пројектом који ће омогућити његовим младим суграђанима да се лакше информишу о друштвеним, спортским и културним дешавањима.

„Такође, као студент сам био и сарадник на програму историје у Истраживачкој станици Петница у којој сам још као средњошколац три године био полазник“, објашњава Милан. Он је као студент три пута добио награду преко Канцеларије за младе из Лесковца због оствареног високог просека и истиче да је његов бивши професор историје Иван Коцић имао на њега велики утицај током средњошколских дана. Милан сматра да студије историје дају младом човеку доста знања и пружају му прилику да развије критичко мишљење, што за њега представља личну сатисфакцију, али и врхунац студирања и бављања науком. „Поносан сам на то што је београдски Филозофски факултет од мене и мојих колега створио људе са ставом“, каже он. Након окончања основних студија, чији се крај назире већ следеће недеље, Милан има у плану да заврши мастер, а потом и да упише докторске студије. „Видим себе у науци, волео бих да пишем научне радове и истражујем, то ми је жеља“, закључује Милан.

Алекса Китановић

Његов годину дана млађи друг Алекса Китановић, који сада приводи крају трећу годину Економског факултета у Нишу каже да је проглашен за најбољег студента друге године на свом факултету, што сматра круном досадашњег школовања и усавршавања. „Мислим да је за успех потребно доста одрицања, посвећености, истрајности у свему што радимо“, објашњава Алекса.

Присећа се да му је Економска школа дала прва и основна знања о економији и да је из ње изашао са најлепшим успоменама, која се тичу пријатеља, али и професора. „Та школа за мене представља велику породицу, у њој сам стекао прва зњања, али и пријатеље са којима се и дан-данас дружим“, прича Алекса и препоручује будућим средњошколцима да управо ова васпитно-образовна установа буде њихов избор.

Александар Радовановић

Александар Радовановић (2000), који је завршио основне студије англистике на Филозофском факултету у Нишу, каже да је задовољан што је добио прилику да се бави оним што воли – језиком, али и због тога што је један од најбољих студената ове установе. Његова страст је изучавање језика који се данас сматрају угроженим.

„Мени је образовање важно и мислим да само образовани људи могу градити свет, јер без образовања нема других занимања, према томе, ту почиње све. Одатле растемо и крећемо у живот“, сматра Александар

и додаје да му је просечна оцена 9,80. Некадашњи ђак генерације у нашој школи најбољи је у својој генерацији и на свом департману. Као ученик четвртог разреда је, као и Милан, био добитник Октобарске награде Града Лесковца, а као студент вишеструко награђиван.

„Остаћу на свом путу без обзира на то што је све теже пронаћи место у овом материјалистичком поретку, у коме се сваки успех мери само монетарно“, наглашава Радовановић. Немам ништа против тога што неко жели материјално благостање, свакако је потребно имати довољно новца да би човек могао да негује и своје духовне вредности, али за мене бављење науком нема алтернативу“, наглашава Радовановић.

За Економску школу каже да му је дала могућност да споји своје вештине са практичним знањем и да је још тада, док је био њен ђак, знао чиме ће се бавити. Највише успеха Александар је имао из српског и из енглеског језика, те је било природно наставити тим путем. „Та школа ми је омогућила да спојим своје вештине и практично знање и поред свих обавеза и даље сам имао простора да се са својим професорима посветим ваннаставним активностима које су ме изградиле“, каже он.

Марија Стојиљковић

Марија Стојиљковић (2001), студент Факултета за менаџмент и економију у Копру у Словенији, прошле године је проглашена за студента генерације, док је похађала средњу школу била је и такмичар из српског језика и књижевности, а такође, освојила је и прву награду на државном конкурс Европског покрета. „Школовање ћу наставити у Љубљани“, истиче Марија.

Директорка Економске школе „Бука Динић“ Биљана Ђорђевић за Марију, Алексу, Александра и Милана каже да су и као средњошколци били одлични ђаци и да дан-данас редовно и радо долазе у ову установу.

„Кад год су у могућности они дођу, некада за неку помоћ или савет, а некад и овако без разлога. Сви они мисле да су овде стекли добру базу што се тиче знања“, закључује Ђорђевићева.

